

СХВАЛЕНО

Педагогічною радою

Протокол від 28.05.2021 №5

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказом

від 31.05.2021 №01-06/35- о/д

ПОЛОЖЕННЯ

**про внутрішню систему
забезпечення якості освіти**

**Яворівського закладу дошкільної освіти №2
Яворівської міської ради Львівської області**

I. Загальні положення

Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти (далі – Положення) у Яворівському закладі дошкільної освіти №2 Яворівської міської ради Львівської області розроблено відповідно до вимог статей 40, 41 Закону України «Про освіту», Закону України «Про дошкільну освіту», Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) нова редакція (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.-1.2021 № 33), наказу Державної служби якості освіти України від 30.11.2020 № 01-11/71 «Про затвердження Методичних рекомендацій з питань формування внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладах дошкільної освіти», Статуту закладу та інших нормативних документів.

Положення регламентує зміст і порядок забезпечення якості освіти в ЗДО затверджується керівником за попереднім схваленням педагогічної ради, яка має право вносити в нього зміни та доповнення.

Компоненти внутрішньої системи якості освіти ЗДО

- ✓ стратегія (політика) та процедури забезпечення якості освіти;
- ✓ система та механізми забезпечення академічної доброчесності;
- ✓ оприлюднені критерії, правила і процедури оцінювання педагогічної діяльності педагогічних працівників;
- ✓ оприлюднені критерії, правила і процедури оцінювання здобувачів освіти державним вимогам;
- ✓ оприлюднені критерії, правила і процедури оцінювання управлінської діяльності керівних працівників закладу освіти;
- ✓ забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу;
- ✓ забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління закладом освіти;
- ✓ створення в закладі освіти інклюзивного освітнього середовища, універсального дизайну та розумного пристосування (у разі потреби).

II. Стратегія (політика)

та процедури забезпечення якості освіти

Стратегія (політика) забезпечення якості освіти в ЗДО базується на таких принципах:

- ✓ Орієнтація на замовника (батьків або законних представників дітей), завоювання їхньої довіри. Розуміння поточних і майбутніх їхніх потреб сприятиме сталому успіху ЗДО.
- ✓ Єдність призначеності та напрямків розвитку ЗДО і створення умов для задіяння усіх працівників до досягнення цілей ЗДО у сфері якості (інформування працівників про місію ЗДО, бачення, стратегію, політики та процеси; створення та підтримання спеціальних цінностей, справедливості та етичних моделей поведінки; формування культури довіри та чесності; заохочення до зобов'язання щодо якості в масштабі всього ЗДО тощо).
- ✓ Взаємопов'язаність процесів діяльності ЗДО, які функціонують як цілісна система.
- ✓ Зорієнтованість на поліпшення показників освітнього процесу, підвищення задоволеності батьків або законних представників дітей; підвищення здатності прогнозувати внутрішні та зовнішні ризики й можливості, а також реагувати на них.
- ✓ Прийняття рішень на підставі фактичних даних та розуміння причинно-наслідкових зв'язків та можливих непередбачених наслідків.
- ✓ Керування стосунками зі всіма своїми зацікавленими сторонами, щоб оптимізувати їхній вплив на дієвість ЗДО.

Стратегія (політика) забезпечення якості освіти в ЗДО орієнтована на:

- ✓ партнерство у розвитку, навчанні та вихованні дітей, а також професійній взаємодії;
- ✓ недискримінацію, запобігання та протидію боулінгу (цькування);
- ✓ прозорість та інформаційну відкритість діяльності ЗДО;
- ✓ сприяння безперервному професійному зростанню педагогічних працівників;
- ✓ справедливе та об'єктивне оцінювання професійної діяльності педагогічних працівників;

- ✓ створення сприятливих умов для формування особистісної зрілості дитини, її базових якостей;
- ✓ забезпечення академічної свободи педагогічних працівників.

Основна мета стратегії (політики) забезпечення якості освіти – гарантувати якість дошкільної освіти та формувати довіру суспільства до ЗДО.

Заклад працює у взаємодії з усіма зацікавленими суб'єктами, до яких відносяться:

- ✓ здобувачі освіти, їх батьки або законні представники дитини;
- ✓ працівники закладу дошкільної освіти;
- ✓ органи, що здійснюють управління у сфері освіти;
- ✓ громадськість.

Критерії ефективності внутрішньої системи забезпечення якості освіти:

- ✓ відповідність досягнень здобувачів освіти державним вимогам до рівня освіченості, розвиненості та вихованості дитини 6 (7) років, сумарного кінцевого показника набутих дитиною компетенцій перед її вступом до школи.
- ✓ відповідність узагальнених показників результату освітньої роботи (сформованість певного виду компетенцій) змісту освітніх ліній, визначених інваріантною складовою Базового компонента дошкільної освіти.
- ✓ ефективність реалізації варіативної складової змісту дошкільної освіти відповідно до індивідуальних інтересів і потреб дітей, запитів і побажань батьків, наявних умов розвитку дошкільників.
- ✓ якісний склад та ефективність роботи педагогічних працівників.
- ✓ показник наявності освітніх, методичних і матеріально-технічних ресурсів для забезпечення якісного освітнього процесу.

Зміст внутрішньої системи якості освіти закладу формується та реалізується за напрямками:

- ✓ «Освітнє середовище закладу дошкільної освіти»,
- ✓ «Здобувачі освіти. Забезпечення всебічного розвитку дитини дошкільного віку, набуття нею життєвого соціального досвіду»,
- ✓ «Фахова діяльність педагогічних працівників закладу дошкільної освіти»,
- ✓ «Управлінські процеси закладу дошкільної освіти».

З метою аналізу стану сформованості й функціонування внутрішньої системи у ЗДО проводиться щорічне самооцінювання за певними напрямками освітньої діяльності, а також періодичне комплексне самооцінювання перед щорічним звітуванням керівника ЗДО; з урахуванням завдань, визначених планом роботи ЗДО на рік та літній період.

Для оцінювання рівня якості освітньої та управлінської діяльності слугують: критерії (підстави для оцінювання). Індикатори (показники, що відображають стан об'єктів спостереження, їх кісні або кількісні характеристики), методи збору відповідної інформації, яка підлягає аналізу та оцінюванню (додаток).

Відповідальним за проведення самооцінювання освітніх і управлінських процесів є керівник ЗДО. Для проведення самооцінювання керівник закладу:

- ✓ видає наказ про проведення самооцінювання освітніх і управлінських процесів;
- ✓ створює робочу групу, яка буде забезпечувати збір, вивчення, аналіз інформації, отриманої під час спостереження, опитування та вивчення документації;
- ✓ розподіляє обов'язки між членами робочої групи
- ✓ призначає відповідального за узагальнення результатів самооцінювання освітніх і управлінських процесів;
- ✓ визначає терміни обговорення та оприлюднення результатів самооцінювання освітніх і управлінських процесів.

Методи збору інформації, інструменти та джерела отримання інформації:

- ✓ опитування учасників освітнього процесу (анкетування батьків, педагогічних працівників (додаток 1, додаток 2))

- ✓ спостереження (за освітнім середовищем, організацією життєдіяльності, проведенням навчальних занять (додаток 3);

- ✓ вивчення документації ЗДО.

Під час самооцінювання також враховуються результати:

- ✓ внутрішніх моніторингів освітніх і управлінських процесів ЗДО;

- ✓ зовнішніх моніторингів, проведених органами управління у сфері освіти, міжнародними установами, громадськими організаціями тощо.

Внутрішні моніторинги проводяться для відстеження стану освітньої діяльності, якості надання освітніх послуг, ефективності управлінських процесів. Механізм підготовки та проведення моніторингу визначено Порядком проведення моніторингу якості освіти, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 16.01.2020 № 54 «Про затвердження Порядку проведення моніторингу якості освіти».

Рівні оцінювання освітніх і управлінських процесів у ЗДО:

перший (високий) рівень: відповідає 4 балам, 76%-100 %;

другий (достатній) рівень: відповідає 3 балам, 56%-75 %;

третій (вимагає покращення) рівень: відповідає 2 балам, 26%-50 %;

четвертий (низький) рівень: відповідає 1 балу, 0%-25 %.

Інформація отримана в ході опитування, спостереження та вивчення документації, узагальнюється в аналітичній довідці. Аналітична довідка – письмовий обґрунтований висновок, що складається робочою комісією за результатами оцінювання ним освітніх і управлінських процесів ЗДО, внутрішньої системи забезпечення якості освіти. На основі висновку визначаються тенденції в організації освітніх і управлінських процесів ЗДО, досягнення та труднощі у формуванні внутрішньої системи. З метою об'єктивного самооцінювання узагальнена інформація зіставляється з описом вимог організації освітніх і управлінських процесів ЗДО та внутрішньої системи забезпечення якості освіти, що визначені ЗДО.

III. Система та механізми забезпечення академічної доброчесності

Дотримання академічної доброчесності педагогічними працівниками передбачає:

- ✓ посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відмінностей;

- ✓ дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- ✓ надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації на власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;

- ✓ контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;

- ✓ об'єктивне оцінювання результатів навчання.

Порушенням академічної доброчесності вважається:

- ✓ академічний плагіат - оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

- ✓ самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;

- ✓ фабрикація – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;

- ✓ фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;

- ✓ обман – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, само плагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;

- ✓ хабарництво – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;

За порушення академічної доброчесності педагогічні працівники закладів освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

відмова в присвоєнні або позбавлення присвоєного педагогічного звання, кваліфікаційної категорії;

позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади, дисциплінарну та адміністративну відповідальність.

Кожна особа, стосовно якої порушено питання про порушення нею академічної доброчесності, має право:

✓ ознайомлюватися з усіма матеріалами перевірки щодо встановлення факту порушення академічної доброчесності, подавати до них зауваження;

✓ особисто або через представника надавати усні та письмові пояснення або відмовитися від надання будь-яких пояснень, брати участь у дослідженні доказів порушення академічної доброчесності;

✓ знати про дату, час і місце та бути присутньою під час розгляду питання про встановлення факту порушення академічної доброчесності та притягнення її до академічної відповідальності;

✓ оскаржити рішення про притягнення до академічної відповідальності до органу, уповноваженого розглядати апеляції, або до суду.

IV. Оприлюднені критерії, правила і процедури оцінювання педагогічної діяльності педагогічних працівників ЗДО

Внутрішня система забезпечення якості освіти та якості освітньої діяльності ЗДО передбачає підвищення якості професійної підготовки фахівців відповідно до очікувань суспільства.

Вимоги до педагогічних працівників закладу встановлюється у відповідності до розділу VII Закону України «Про освіту».

Якість педагогічного складу регулюється прозорими процедурами відбору, призначення та звільнення з посади, кваліфікаційними вимогами та вимогами до професійної компетентності, системою підвищення кваліфікації.

Основними критеріями оцінювання педагогічної діяльності педагогічних працівників у ЗДО є:

- ✓ стан забезпечення кадрами відповідно фахової освіти;
- ✓ освітній рівень педагогічних працівників;
- ✓ результати атестації;
- ✓ систематичність підвищення кваліфікації;
- ✓ наявність педагогічних звань, почесних нагород;
- ✓ наявність авторських програм, посібників, методичних рекомендацій, статей тощо;
- ✓ участь в експериментальній діяльності;
- ✓ результати освітньої діяльності;
- ✓ оптимальність розподілу педагогічного навантаження;
- ✓ показник плинності кадрів.

З метою вдосконалення професійної підготовки шляхом поглиблення, розширення й оновлення професійних компетентностей організовується підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

Щорічне підвищення кваліфікації педагогічних працівників здійснюється відповідно до статті 59 Закону України «Про освіту», постанови Кабінету Міністрів України № 800 від 21.08.2019 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» та листа Міністерства освіти і науки України № 1/9-683 від 04.11.2019 «Щодо підвищення кваліфікації та атестації педагогічних працівників». Щорічний план підвищення кваліфікації педагогічних працівників затверджує педагогічна рада. Загальна кількість академічних годин для підвищення кваліфікації педагогічного працівника впродовж п'яти років не може бути меншою за 120 годин.

Підвищення кваліфікації педагогічних працівників здійснюється за такими видами:

- ✓ довгострокове підвищення кваліфікації – курси;

✓ короткострокове підвищення кваліфікації: семінари, семінари-практикуми, вебінари, тренінги, конференції, «круглі столи» тощо.

Щорічний план підвищення кваліфікації педагогічних працівників затверджує педагогічна рада закладу.

V. Оприлюднені критерії, правила і процедури оцінювання управлінської діяльності керівних працівників ЗДО

Критеріями ефективності управлінської діяльності є:

✓ наявність нормативних документів, де закріплені вимоги за якістю освітнього процесу (модель випускника, програма розвитку і т.д.);

✓ оптимальність та дієвість управлінських рішень;

✓ керованість процесу управління забезпеченням функціонування внутрішньої системи забезпечення якості освіти (наявність підрозділу або посадової особи, які відповідають за управління якістю освітнього процесу);

✓ формування освітньої програми закладу освіти (раціональність використання інваріантної, варіативної складової)

✓ підвищення показника відповідності засвоєних здобувачами освіти рівня та обсягу знань, умінь, навичок, інших компетентностей вимогам стандартів освіти;

✓ наявність та ефективність системи моральних та матеріальних стимулів для досягнення високого рівня якості освітнього процесу.

✓ впровадження політики академічної доброчесності, Стратегії розвитку ЗДО, плану роботи ЗДО.

Управлінська діяльність адміністрації ЗДО спрямована на вирішення низки концептуальних положень, а саме:

✓ створення умов для переходу від адміністративного стилю управління до громадсько-державного;

✓ раціональний розподіл роботи між працівниками ЗДО з урахуванням їх кваліфікації, досвіду та ділових якостей;

✓ забезпечення оптимальної організації освітнього процесу, який би забезпечував належний рівень освіченості і вихованості вихованців та підготовку їх до навчання в школі;

✓ визначення найбільш ефективних для керівництва шляхів і форм реалізації стратегічних завдань, які б повною мірою відповідають особливостям роботи та діловим якостям адміністрації, раціональне витрачення часу всіма працівниками;

✓ правильне і найбільш ефективне використання навчально-матеріальної бази та створення сприятливих умов для її поповнення в умовах ринкових відносин;

✓ забезпечення високого рівня працездатності всіх учасників освітнього процесу;

✓ створення здорової творчої атмосфери в педагогічному колективі.

Діяльність керівника ЗДО визначається такими чинниками:

✓ рівнем його компетентності;

✓ обраною концепцією власної діяльності;

✓ рівнем розвитку і спрямованості організаційної культури закладу.

Керівництво закладу дошкільної освіти сприяє формуванню в учасників освітнього процесу:

✓ негативного ставлення до корупції.

✓ бажання проводити іміджеві заходи на рівні громади, регіону тощо.

Формування іміджу в закладі дошкільної освіти здійснюється шляхом оприлюднення інформації про якість освітнього процесу, освітньої діяльності на сайті закладу.

Публічна інформація про розвиток закладу забезпечується шляхом проведення щорічного звітування керівника закладу освіти про свою роботу на загальних зборах колективу (конференціях).

VI. Забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу

Одним із основних елементів забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО є наявність відповідних ресурсів (кадрових, матеріально-технічних, навчально-методичних та інформаційних) та ефективність їх застосування.

На території ЗДО обладнано прогулянкові майданчики для кожної вікової групи, в наявності спортивний майданчик для організації та проведення спортивних ігор, розваг та іншої фізкультурно-оздоровчої роботи.

Навчальні програми, за якими здійснюється освітній процес здобувачів дошкільної освіти, забезпечують можливість досягнення компетентностей.

Заклад освіти взаємодіє з батьками дітей з особливими освітніми потребами, фахівцями інклюзивно-ресурсного центру, залучає їх до необхідної підтримки дітей під час здобуття освіти.

Важливим показником якості освіти є створення безпечного освітнього середовища в ЗДО. У законодавстві загальні вимоги, які забезпечують освітнє середовище закладу регулює Закон «Про освіту». Права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу визначаються в ньому у статтях 53, 54, 55.

Основними складовими безпечного освітнього середовища в ЗДО є:

- ✓ безпечні й комфортні умови праці та навчання;
- ✓ відсутність дискримінації та насильства;
- ✓ створення інклюзивного і мотивувального простору.

Працівники ЗДО обізнані з вимогами охорони праці, безпеки життєдіяльності, пожежної безпеки, правилами поведінки в умовах надзвичайних ситуацій і дотримуються їх.

У ЗДО застосовуються підходи для адаптації та інтеграції здобувачів освіти до освітнього процесу.

ЗДО планує та реалізує діяльність щодо запобігання будь-яким проявам дискримінації, боулінгу в закладі.

Освітнє середовище мотивує здобувачів освіти до оволодіння ключовими компетентностями та наскрізними уміннями, ведення здорового способу життя.

Вихователь-методист та вихователі ЗДО здійснюють моніторингові дослідження щодо рівня розвитку компетенцій дошкільників, використовують підготовлений інструментарій (кваліметричні моделі, діагностичні карти), оцінюють результативність освітнього процесу та виявляють фактори, що впливають на його ефективність. Результати моніторингу узагальнюються в текстовому, табличному та графічному вигляді. Саме освітній моніторинг допомагає відстежити динаміку змін в освітній системі, спрямувати її розвиток на запланований результат.

Показниками ефективності освітнього процесу якості надання освітніх послуг є:

- ✓ відсоток здобувачів освіти, які мають достатній і високий рівень компетентності;
- ✓ позитивна динаміка розвитку дітей, засвоєння дітьми вимог комплексної програми;
- ✓ відповідність узагальнених показників результату освітньої роботи (сформованість певного виду компетенцій) змісту освітніх ліній, визначених інваріативною складовою Базового компонента дошкільної освіти;
- ✓ відповідність досягнень здобувачів освіти державним вимогам до рівня освіченості, розвиненості та вихованості дитини 6 (7) років, сумарного кінцевого показника набутих дитиною компетенцій перед її вступом до школи.

Публічність освітньої діяльності закладу може здійснюватися публікаціями педагогічних працівників, батьків у засобах масової інформації, друкування продукції педагогічних працівників у фахових виданнях.

VII. Забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління закладом освіти

Для ефективного функціонування закладу, з метою автоматизації управлінської діяльності, підтримки єдиної системи збору, обробки та зберігання інформації в ЗДО запроваджено в практику системи «Україна ІСУО (інформаційна система управління освітою)», формується інформаційна база

даних програми «КУРС Дошкілля», «Електронна реєстрація в заклади дошкільної освіти» здійснюється на сайті sadok.loda.gov.ua згідно з Положенням та наказом департаменту освіти і науки Львівської ОДА від 30.03.2020 № 07-01/80 «Про функціонування сервісу електронної дітей у закладах дошкільної освіти області».

При оцінюванні якості освітнього процесу можуть використовуватися комплексні технології для обробки результатів моніторингу.

Для обміну інформацією з якості освітнього процесу використовується відео-, аудіо- і магнітні носії інформації, розмножувальна техніка.

Для забезпечення більш широких і різноманітних зв'язків закладу із зовнішнім середовищем, у тому числі доступу до різних баз даних, джерел інформації:

- ✓ заклад підключений до мережі інтернет.

Для забезпечення створення єдиного інформаційного поля в закладі дошкільної освіти функціонує електронна пошта - [https://dnz2yavoriv@ukr.net](mailto:dnz2yavoriv@ukr.net), проте не має власного офіційного сайту закладу, використовується сайт відділу освіти Яворівської міської ради Львівської області.

На офіційному сайті має бути розміщена інформація, якої вимагає стаття 30 Закону України «Про освіту»

VIII. Створення в закладі освіти інклюзивного освітнього середовища, універсального дизайну та розумного пристосування

Для створення в ЗДО інклюзивного освітнього середовища заклад взаємодіє:

- ✓ з батьками дітей з особливими освітніми потребами;
- ✓ фахівцями комунального закладу «Інклюзивно-ресурсний центр», залучає їх до необхідної підтримки дітей під час здобуття освіти.

Для педагогів ЗДО важливо розуміти, які зміни потрібно внести у методи та стратегії освіти, формування інклюзивного простору для того, щоб забезпечити максимально активну і значущу участь усіх дітей у житті групи.

Приміщення та територія закладу дошкільної освіти облаштовані з урахуванням принципів універсального дизайну та розумного пристосування.

Універсальний дизайн є:

- ✓ невід'ємною частиною інклюзивного простору ЗДО;
- ✓ важливим не тільки для людей з особливими потребами, але й для більшості осіб нашого суспільства;
- ✓ особливим підходом до навчання, який мінімізує бар'єри у навчанні та спілкуванні;
- ✓ забезпечує основу для розроблення широкого спектру освітніх послуг та довкілля з урахуванням потреб усіх вихованців ЗДО.

Універсальний дизайн закладу створюється на таких принципах:

- ✓ Рівність і доступність використання. Надання однакових засобів для всіх користувачів: для уникнення відособлення окремих груп населення.
- ✓ Гнучкість використання. Забезпечення наявності широкого переліку індивідуальних налаштувань і можливостей з урахуванням потреб користувачів.
- ✓ Просте та зручне використання. Забезпечення простоти та інтуїтивності використання незалежно від досвіду, освіти, мовного рівня та віку користувача.
- ✓ Сприйняття інформації з урахуванням різних сенсорних та фізичних можливостей користувачів. Сприяння ефективному донесенню всієї необхідної інформації до користувача незалежно від зовнішніх умов або можливостей сприйняття користувача.
- ✓ Припустимість помилок. Зведення до мінімуму можливостей виникнення ризиків і шкідливих випадків або ненавмисних дій користувачів.
- ✓ Низький рівень фізичних зусиль. Розрахунок на затрату незначних фізичних ресурсів користувачів, на мінімальний рівень стомлюваності.
- ✓ Наявність необхідного розміру і простору. Наявність необхідного розміру і простору при підході, під'їзді та різноманітних діях, незважаючи на фізичні параметри, стан і ступінь мобільності користувача.

Дотримання принципів універсального дизайну в ЗДО:

- ✓ демонструє розуміння того, що кожна людина навчається «по-своєму» і цінність дитини не залежить від її здібностей і досягнень;
- ✓ сприяє розвитку її сильних сторін і талантів;
- ✓ усуває бар'єри у системі освіти та системі підтримки;
- ✓ цінує людське різноманіття та розуміє, що людські відмінності та цінності збагачують суспільство;
- ✓ визнає, що діяльність ґрунтується на правах людини та принципах рівності;
- ✓ надає підтримку під час навчання тим вихованцям, які мають особливі освітні потреби;
- ✓ готує всіх дітей до життя в інклюзивному суспільстві, якому властива толерантність;
- ✓ піддає критиці дискримінаційне ставлення суспільства до осіб з обмеженими функціональними можливостями;
- ✓ розуміє, що політика в сфері освіти осіб з обмеженими функціональними можливостями повинна розроблятися на засадах партнерства.